

LO GRINHON

LA GAZETA D'ALS VIVARES D'EN
NAUUT

N° 23 IVERN DE 95/96

SOMARI

- 1-Bonjorn Bon An
- 2-Informacions-Legir
- 3-La velhaa au caveau jazz
- 4-Lo Petit Jesus s'èra
trompat de pòrta
- 5-Paura Miqueta
- 6-Mots croisats -
Publicacions
- 7-Las Bunhas-Legir encara
- 8-La neu dau cocut

LO GRINHON es la gazeta de
l'associacion occitana
"PARLAREM EN VIVARES"
de vès ANONAI. Es mandat a
tots los aderents.

Per lo receure, mandar 50 F a:
LO GRINHON
Lo Petit Avanon
07370 OZON

Faire lo chèc a l'ordre de
PARLAREM EN VIVARES
Las adersions partan dau 1° de
Janvièr e s'achaban lo 31 de
Decembre.

BONJORN BON AN

Veiquià un "bon an" un pauc tardiu.

Lo Grinhon mancava de corage, benlèu qu'aià
tròp fait la festa per Chalendas. Mas coma se dis:
"Un feneiant esmodat fai un bon valhent" e puei "Si Janvièr ò
fai pas, Feuraton ò mancarà pas". Doncas, lo Grinhon s'es
botat au trabalh e anètz poèire legir vòstre jornalet tant amat.
I trovaretz d'istoiras, de contes, de novelas coma d'abituda
per faire savèir que sièm totjorn vius.

Las annaas viran e se semblan pas. Los amics de
PARLAREM an plus auvit lhur emicion de radiò favorita sus
CHERIE-FM. Depuei d'ans e d'ans que corriá sus las ondas,
lo paure Grinhon animator i perdiá son vam. Dejá aià ralenti
sa corsa, las emicions se fasián mas tots los quinze jorns, a
"chamba-biga" per dire. Era temps de s'arrestar per pas
tombar. Coma dins lo Torn de França, fasèm una etapa de
repaus e tòmarem partir dins quauques temps benlèu, dins
una formula diferenta. Poiètz nos mandar vòstras idèias si
n'avètz.

Mas l'associacion "Parlarem en Vivarès" se bolica
encara e totjorn. Nòstres chantaires, contaires e musicaires
son anats animar una velhaa a costat de Lion e tarjaretz pas
de los tornar auvir per aquí e enquesiam mai. Lo mond de la
musica, daus contes e de la lenga se bolica en Ardecha e
volèm i prendre nòstra plaça.

Veietàz que lo trabalh manca pas daquestan. L'an novel
sera plen, savèm pas si quò serà una sason de fen mas quò
serà pas una sason de ren!

M N

Daube aquel numerò dau Grinhon s'achaba vòstre abonament 95. Pensètz a vos
tornar abonar per 96.

LEGIR

Claudine Fréchet - Le français parlé à Annonay

Veiquiá un trabalh solid sus lo parlar dès Anonai : lo francès ! Claudina Fréchet a fa una estuda saventa e scientifica, s'es pas acotentaa de recatar de mots mas los a estudiats, comparats daube los parlars d'autres endreits. J.B. Martin que presenta lo liure nos dit que Cl. Fréchet "a pogut deimontrar que lo parlar d'Anonai presenta mai d'afinitats daube los parlars de las regions dau sud a substrat occitan, que daube aqueles de las regions dau nòrd a substrat francòprovençau". Veiquiá una demonstracion saventa que nos intereissa, mema se nos estona pas tament.

Claudina Fréchet venguèt mai d'un còp participar a d'emissions de *Parlarem* dau temps que trabalhava a son estudi e gardèm un franc bon sovenir de nòstras rencontras. Dins los noms de sos informators principaus avèm relevat quauques-uns que son bien coneissuts daus auditors de la radiò: Noël Avenas, Marguerite et Robert Granger... e d'autres que son coneissuts en vila.

Per vos galar vos bailò quauques esemples que l'òm pòt legir dins lo liure : "il a bien *afané* son salaire... la casserole a *arrapé*... c'est toujours la même *bambane*... au travail, j'étais *bané* avec Juliette... il faut toujours que tu te *bargailles* de partout... *beauseigne* ! on va lui enlever les amygdales... *bécassou*, *berlot*, *biasse*, *bib*, *bisancoin*, *bobe*, *boucon*, *barouette* ou *bourouette*, *boussiquer*, *boye*... il a une *boye*, ma petite ! Il ne marche pas, il roule !"

M'arresto, ai pas encara achabat la letra "b" en chausissant a l'asard e i a 250 pajas au liure. Chauriá distribuar aquel liure dins las escòlas, le far estudiar aus enfants e mai aus mestres d'escòlas, sustot an'aqueles que son pas dau país.

G.B.

Cl. Fréchet - Le français parlé à Annonay - C.N.R.S. - Klincksieck, 8, rue de la Sorbonne - Paris (1995)

Armanac de Mesclum (Annada 1996)

Dins lo temps avián d'armanhac en Ardecha, ne'n pareisseguèt es Anonai (l'ormogna de Dzacou) e dins tota l'Ardecha, benlèu n'i a de vosautres qu'an pas eissublat l'Armagna du pèrre Menfouté que s'arrestèt creio en 1962.

Los marseilhès vòlan benlèu tornar lançar la mòda : veiquiá lo segond còp que publian l'*Armanac de Mesclum* daube de texts corts, contes, poemes... de mai de trenta autors. De que passar de bons moments de lectura. I a mai lo calendrièr daube una granda varietat de petits noms occitans.

Armanac de Mesclum : 80 f., a comandar a Joanina Dugas, 52, Allée de la Grande Bastide Cazaulx - 13012 - Marselha.

Mesclum es una paja dau jornau francès, *La Marseillaise*. Aquesta paja pareis tots los jòus, en occitan. L'òm se pòt abonar a : *La Marseillaise - Mesclum*, 17, cours Honoré d'Estienne d'Orves, B.P. 1862 - 13222 - Marseille Cedex 01.

G.B.

Novelas daus amics :

Lo Pitron a publiat un : **Petit guide de conversation français - occitan drômois.** Se pòt comandar (15f.), coma **Lo Pitron**, *le journal qui défend le Diois, sa culture, ses traditions et sa langue* (50f.), a : Han Schook, "la Comba", 26150 Ponet.

Avèm reçauput :

Les cahiers Martin - Saint - René (spécial 1995).
Monastère de l'Archange Saint-Michel, 47230 Lavardac.

Les Lettres et les Arts à Vienne au cours des siècles. Editions des 4 M, 112, Avenue Aristide Briand - 65000 Tarbes.

LA VELHAA AU "CAVEAU JAZZ"

Fuguèt una brava velhaa, quasi coma solia, daube tot çò que chau: de brave mond, de musica, d'istoiras, de chasthanhas, de vin e... de nèu!

Una velhaa quò se fai en ivern e, de fès, i a de nèu. Per anar es los veisins, qu'es pas un problema: un òme fai la chala, los autres sègan. Mas, lo quinze decembre darrèir, la maison daus veisins èra pas a costat. Anàvem velhar ès Saint-Fons, ras de Lion, e li povièm pas trauchar a pè. Joca iura, l'ivern a gaire estat mauvès, mas aquelo divendres lo temps se botèt en colèra e vouguèt nos empachar de sortir. Jalibre, nèu, tot çò que chau per empeitar lo mond! Mas ne'n chau mai qu'aquò per nos faire mancar una velhaa e, basta la nèu, lo Camille e son carri aduguèt tots nòstres animators, acompanyats de lhurs amics, joca au "Caveau Jazz" ont se devia velhar.

Los chantaires coneissián ben aquel endreit que li avián enregistrat las doas cassetas de las chançons dau Naut-Vivarès. Sembla que tornèran trovar dau còp lhur benaise dins aquela sala daube sos gentis fautelhs tots virats los uns d'ès los autres, esperant de passar un bon moment.

Chau dire que los mondes que nos recevián, aquelos dau Caveau e lo C.M.T.R.A*, avián ben fait las veiaas. Un cassa-

crosta ardechès, daube de pastissarias de chasthanhas, esperava aquelos qu'avián quitat lhur maison depuei mai de doas oras sens avèir agut lo temps de sopar: Sant-Farciá es luenh de Lion. Lo petit tonel de "Syrah" tarjèt pas a donar de vam en tots. E la seraa poguèt començar.

Vos laissez imaginer las chançons, los contes, las istoiras, las danças... Si los coneissètz pas encara manquètz pas de venir los auvir dins nòstras velhaas. Aquel vespre, las voetz de nòstres chantaires se mesclèran a aquelas de Robert Amiot, daube son accent dau Québec, e Eveline Girardon que fait tant per las chançons tradicionals. Tots dos tochèran mai la cornamusa e la vièla.

Dau temps que los uns chantavan o sanforniavan, los autres minjavan las chasthanhas rostias que lo vin, o d'autres jucs (sièm pas tots de coflares), fasiá davalar.

Quand venguèt lo moment de partir, dengun èra preissat. Mas chaliá ben rintrar. Las chalaas s'èran pas comblaas e chascun tornèt prendre son chamin au meitan de la nueit.

M.N.

* Centre des Musiques Traditionnelles Rhône-Alpes

Vocabulari : solia = autrefois ; chau = il faut ; chala = trace, passage dans la neige ; sègan = verbe seure : suivre ; trauchar = traverser, parvenir (de l'autre côté) ; seraa = soirée

MUSICA

RIGODON SAUVAGE

Alpes du Sud-Dauphiné, le violon est l'instrument indissociable de la musique de rigodon. Dans ce disque, deux violons (Michel Favre et Patrice Gabet) et un mélodéon/accordéon (Bruno Sabalat) font revivre et donnent une nouvelle jeunesse aux musiques de danse de cette région : rigodons surtout mais aussi polkas, valse, mazurkas...

CD et K7

OCORA-Radio France.

CANCONS DEL SILENCI

Ces chansons du silence sont celles que Daniel Loddo et Thierry Rougier ont composées sur des poèmes de Loisa Paulin. Les voix magnifiques de Francine Jullien-Gouzes et Céline Ricard nous emportent sur des musiques qui se promènent entre Tarn et Brésil ou Caraïbes, entre compositions "savantes" et traditionnelles. La poésie occitane nous livre encore une fois un grand moment d'émotion.

CD + livret

GEMP/LA TALVERA

Maison Fontpeyrouse,

place St-Michel

81170 CORDES

Tel. 63 56 19 17

LO PETIT JÈSUS S'ÈRA TROMPAT DE PÒRTA ...

L'òm pòt dire que viviá urosa la petita Cefisa, dins aquele vilage de montanha de nòstra Ardècha, ont sos parents s'èran establits. Son paire, lo Milon, partiá tots los matins aube son mulet e sa charreta, charriar de butas per un marchand de boès. Sa maire la Loïsa teniá un petit comèrce : épiçariá, burèu de tabat.

Cefisa aviá set ans, mancava de ren, mas se planhiá d'aveir pas de frairon o de sorrèta coma sas camaradas d'escòla. Innocenta e inhorenta encara sus la viá, coma tots los enfants de son age en aquela epòca, voliá tantsepè mau la Filòmèna, la vielha femna que trovava los popons e qu'eissublava totjorn de ne'n portar un en sa maison. Un jorn, enfin, sos parents li faguèran la promessa que per Chalendas o lo jorn de l'an, Filòmèna li portariá un popon. E Cefisa, urosa! trovava que Chalendas arrivava pas vite, comptava los jorns sens veire coma sa maire se fasiá lassa e pesenta. "*Qu'es pas possible, disian lo monde, n'i aurà pas que un !*" Bien sur que n'i aviá pas que un.

L'evenament esperat per Chalendas s'anoncèt tantsepè en avança. Loïsa ne'n poviá plus. Un jorn, a la sortiá de l'escola, la Melí, vesina de sos parents, emmenèt Cefisa cojar a sa maison, en li esplicant que sa momà èra malauta. Lo lendeman, lo Milon venguèt quèrre Cefisa, en li disant que la Filòmèna lhurs aviá portat dos popons. Cefisa ne'n reveniá pas tant èra contenta. Mas los trovava tant petiotons sos dos frairons, que suçavan que tantsepè d'aiga sucraa que Melí lhurs fasiá prene aube un petit culhièr. Cefisa compreniá mai pas de veire sa momà tant malauta. Mas los medacin disiá que poviá garir. Saviá pas encara qu'un tresième frairon èra pas

per aquete monde, e que sos una petita crotz blancha, aniriá dormir au cementèrre, ont aviá mancat emmenar sa maire.

Nòèl arrivèt. La Melí menèt Cefisa a la messa de meianut. En tornant, la petita botèt sos esclòps davant la chaminèia en se rapelant coma èra contenta tots los Nòèls passats quand lo matin trovava totjorn doas o tres oranjias e una punhaa de papilhòtas. Lo Milon velhava sa femna, mas tròp las, aviá fenit per s'endormir sus sa sèla sens pensar a garnir los esclòps de la petita.

Lo lendeman matin, Cefisa trovèt sos esclòps vides. Tota trista, ela que creiá encara au petit Jèsus, pensèt que l'aviá eissublaa. Un moment après la Melí arrivèt per assistir la maisonaa. Son davantèir relevat fasiá una bòça sus son ventre, lo vidèt sus la taula en disant : "*Tenez, qu'es tot per vosautres !*" **Lo petit Jèsus s'èra trompat de maison !**

Brava Melí, va ... Cefisa emerveilhaa trovava tot plen de bonas veiaas per lo repas de mejorn, mas surtot, entremei las oranjias e las papilhòtas : doas gentas pairas de chauçons bleus. La Loïsa en soriant trovava enfin la fòrça de se sulevar. Tot doçament retrovèt la santat. Lo bonur èra tornat dins la maison. Milon buchava tant que jamai. Cefisa èra urosa de parlar a l'escola de sos frairons que trotinavan per la maison. Jamai eissublariá lo melhor Nòèl de sa viá, aquele ont...**lo petit Jèsus s'èra trompat de pòrta.**

Marie MOURIER

Vocabulari : Buta = pin ou sapin abattu. / Voler tantsepè mau a quauqu'un = en vouloir un tout petit peu à quelqu'un. / Sèla = chaise. / Eissublar = oublier. / Veiaa = chose, affaire.
Genta = jolie, belle

Pausa Miquèta .....

La Miquèta qu'aviá segut los cors publics de vès Anonai ont se parla, per assurat, d'occitan e mai d'occitan provençau, deicidèt un jorn de partir en Provença.

Son idèia èra d'anar visitar l'ostau dau Poète, de se trempar tantsepè a quela font d'ont sortiguèran talament de grandas òbras, que, per un còp, se parlèt de la lenga nòstra dins lo monde tot entier. Malhana ! l'ostau dau poèta lusissia d'en pertot pas plus tut qu'aguèt passat lo pont entre Belcaire e Tarascon.

Promeira sorpresa, en denluòc a l'intraa dau vilajon vos anonçan lo país dau Mestre, e la comuna marca pas son nom en provençau. Basta ! dèu esser marcat l'ostau. Que non ! Un centre F.Mistral es indicat e vos desviran sus una pro genta bastissa, tota nòva... e quasi a l'abandon. Tot es sarrat e çò que l'òm pòt veire qu'es que i a ren dedins... Chau tornar far lo torn dau país e d'inscripcion Ostal de Frédéric Mistral, pas gis.

Alara nòstra Miquèta s'arrestèt e demandèt son chamin a una damòta que, tota contenta, lhi

respondèt: "davant lo burèu de tabat". An aqueste endreit se pòt pas parquejar mas eirosament, i a pas tròp luenh una placeta, aranda la glheisa.

Enfin l'ostau ! Maleirosament la darreira visita es començaa e lo petit òme que n'es encharjat vòl ren saver e vos manda nòstra Miquèta afòra. L'òm pòt pas restar solet dedins, que la confiança dins lo monde i a de temps que n'i a plus !

Assetaa sus un banc dins lo jardin que fuguèt aquel dau Mestre nòstra amia se lascia anar a la contemplacion de la genta façada, tota neteiaa, e de bials. Lo petit òme tòrna sortir, a fenit sa darriera visita e vòl ben respondre a quauquas questions. Chau dire que la Miquèta voliá tornar per adure un carri de monde intereissat, ne'n parlar a sos amics per una sortia a venir ò, per que pas, adure mai d'escolans. Alara demanda a nòstre òme si de còp, per asard, fariá pas de visitas en *occitan*.

Lo molin de Daudet se seriá esbolhat aus pès de nòstre òme que la sorpresa l'auriá pas tan ravit. "*Mais madame, le mot occitan n'existe pas ! Il n'a jamais*

existé !..." Tota petita se faguèt la Miquèta, auriá passat per un pertus de murga.

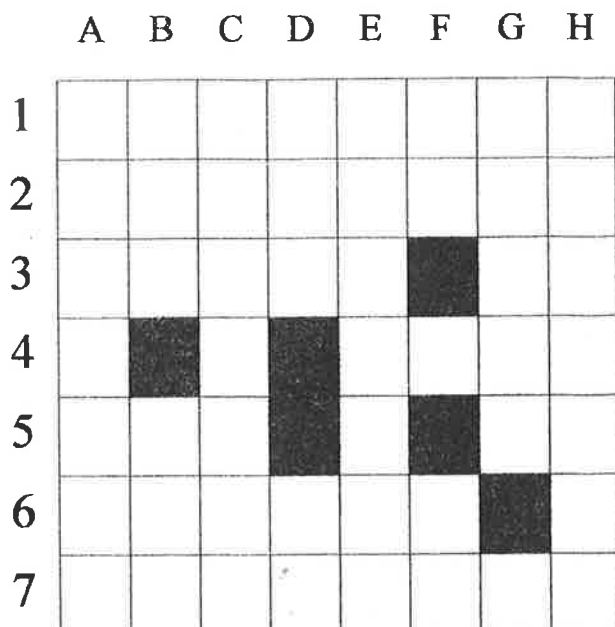
Coma voliá pas se lançar dins una tròp lonja barjaca daube aquel òme qu'aviá pas lo temps... per çò que, la jorna achabaa, l'alarma poviá desmarrar... s'accontentèt de lhi demandar quauques rensenhaments. Mas nòstre savent se fasiá un pauc pus doç, se rendiá compte qu'èra anat un pauc luenh, fasiá lo fin, coma un que coneis bien lo país e que vai tot vos esplicar : perqué lo monde de Malhana se fotan pas mau dau Poèta e que la politica es au meitan d'aquò, que ne'n sièm encara au temps daus felibres blancs e daus rotges occitans... E tot aquò daube un brave accent ponchut que la Miquèta n'èra malauta e fasiá lo morre.

Es coma aquò que nòstra Miquèta visitèt pas l'ostau de Frederi e se'n tornèt tota descora de veire que si, per un còp, los sòus de la Republica avián estat pas mau plaçats, *Lou tresor* èra bien mau gardat.

G. Betton

Vocabulari : òbras = òvras = oeuvres ; lusissia = brillait ; denluòc = nulle part ; descora = découragée .

MOTS CROISATS dau GUI

Lenga au Miron en paja 8

ORIZONTALAMENT

- 1- Augèl chaçaire de nueit.
- 2- Per lo trabalh de talhièr o d'usina.
- 3- Boès per lo fuòc - Davant "Farben" en Alemanha de 1940.
- 4- Dins lo gatò daus Reis.
- 5- Un biais occitan de dire "avec"- Preposicion latina.
- 6- Sortas de ròchas belas.
- 7- En Lengadòc, chamins traçats dins un champ.

VERTICALAMENT

- A- Planta d'assasonament.
- B- Sos-prefectura de la Vauclusa- Beucòp d'aiga.
- C- Vint unitats.
- D- Fòrta testa dins la cosina- Coire de labò.
- E- Plaias de morsura.
- F- Oc de brest - Davant lo Papa.
- G- N'i a de nucleara.
- H- Neiaas en Occitania dau sud.

Parlarem en Vivarès a publié :

Ièu savo una chançon - Chanteurs de langue occitane du Haut-Vivarais - Atlas sonore Rhône-Alpes N°1 (en occitan et en français), 1 cassette + livret (épuisé)

Haut-Vivarais - Chanteurs de langue occitane du Haut-Vivarais - Atlas sonore Rhône-Alpes N°5 (en occitan et en français), 1 cassette + livret : 90F

J.Cl. Foret "La Peira d'Asard" roman, en édition bilingue Français - Occitan - (A Tots - OC/OÏL & Parlarem en Vivarès) : 100 F

Marc Nouaille : *Coma quò* - 12 chansons, (occitan), 1 cassette : 70F

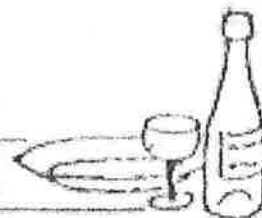
Paul PAYA Folklore d'Ardèche - Contes, anecdotes et fariboles de la région de Saint-Agrève, en occitan (graphie de l'auteur) et en français, illustré, textes occitans traduits, Réédition : 85F

Lo Grinhon - La gazeta dau Vivarès d'en naut - bulletin de l'association, paraît 4 fois par an (8 pages). Abonnement : 50 francs

Les 20 premiers numéros sont encore disponibles : 4 numéros : 50 f.

Commander à :

Parlarem en Vivarès, Marguerite Granger, Clémencieux, 07430 VERNOSC-

LAS BUNHAS

- 1 liura de farina
  - 4 uòus
  - 125 gramas de burre
  - 1 pinçaa de sau
  - 3 culhièraas a sopa de sucre
  - 3 " " " " lait
  - 4 " " " " d'aiga
- de flors d'irangier.

Vocabulari :

Uòu, eu = oeuf.

Padèla, padena, sartan, paila = poêle à frire.

Talhèta, vidèla, vidale, rasclèta = roulette à pâtisserie.

Papièr pompaire = papier absorbant.

. Botar la farina dins un saladièr, far una font, cassar los uòus au mitan, ajotar puèi la sau, lo sucre, lo lait, lo burre fondut, l'aiga de flors d'irangier, mesclar daube un culhièr de boès, pastar puèi daube las mans.

. Amassar la pasta en bola, botar un torchon sus lo saladièr e laisser repausar doas oras.

. Estendre la pasta ben fin, sens tornar pastar.

. Daube la talhèta, copar de carrets de pasta, los far cuire lèu lèu a la padèla dins d'òli ben chaud.

. Esgotar sus de serviètas blanchas o de papièr pompaire e saupodrar de sucre.

Lucèta Rochièr

Lo truc dau Licha-Det

S'avètz una machina per far las pastas, coma las momas italianas, passètz dos còps vòstra pasta coma per far de lasanhas. La pasta es tota estiraa, avètz mas qu'a copar de morceus de la talha que volètz.

Lo "Bunhason" de servici

LEGIR ENCARA

Marie Nicolas, conteuse en Champsaur, de Martine Mariotti (Edisud / CNRS)

Pour ceux que les contes passionnent, une étude sur une conteuse des Hautes-Alpes : sa vie, son art, ses contes. A travers elle, c'est la quête d'une mémoire, d'une culture, celle "de générations de conteurs anonymes qui se sont succédé pour nous transmettre une parole venue du fond des âges".

Cinq "fatòrgas"(contes merveilleux) en Occitan, traduction française.

Per achabar en chançon.....

LA NEU DAU COCUT

Dins la comba pasmens
Lo cocut a chantat
Mas s'es virat lo vent
E la neu a tombaa

Mas los vielhs ò disian
L'ivern es pas 'chabat
Tant qu'a pas tombat
La neu dau cocut

Lo crèiem arrivat
Lo genti temps novel
Mas qu'es pas sens lutar
Que chaçarem lo fred

I a tant d'òmes que son
Franc coma lo cocut
Que rauban las maisons
D'aquelis que n'an plus

E i a de per lo mond
Quante d'òmes que tomban
E quante d'augelas
Per las colombas tuar

Mas lo solelh totjorn
En aiga vira la neu
Fai esbandir las flors
Sus los matins novels

E los joines diran
L'ivern es franc 'chabat
Iura qu'a tombat
La neu dau cocut

Trovaretz aquesta
chançon dins la cassetta
"Coma quò" en venta p. 6
Vocabulari:
augelas = gros oiseau,
rapaces ;
esbandir = s'épanouir,
fleurir.

Paraulas e Musica:
Marc Nouaille

Mots Croisats (p. 6)

1-javanion / 2-otilhage / 3-lenha, IG / 4-fava / 5-eme, ad / 6-rancas / 7-draussas
A-jolverd / B-Ate, mar / C-vintena / D-alh, CU / E-nhafras / F-la, SS / G-ogiva / H-negadas

---